

На думку І. Чалого, фахівці компанії (частіше це не бухгалтери) будь-якої галузі мають уважно проаналізувати свій бізнес з точки зору «кліматконтролю» і адекватно розкрити динаміку власних показників діяльності. Такий підхід може привернути увагу відповідального інвестора і пробудити в нього бажання вкласти кошти у відповідальний бізнес [4, с. 56].

На наш погляд, синергетичний ефект можуть дати дослідження, в яких беруть участь фахівці з екології та фінансово-бухгалтерського профілю. Перші мають визначати сутність проблематики, другі – пропонувати систематизований підхід до показників звітності.

Література

1. Педро Матос. ESG-принципи та відповідальне інституційне інвестування у світі. Критичний огляд досліджень. Львів, Видавництво Львівської політехніки-2020. URL : https://ua.cfaukraine.org/wp-content/uploads/2020/12/P.Matos_ESG-PRYNTSYPY_ebook.pdf.
2. Берещенко Ю. Переваги екозвітування. <https://nv.ua/ukr/biz/markets/maybutnye-dlya-biznesu-staliy-rozvitok-shcho-potribno-znati-pro-nogo-vzhe-sogodni-eksperti-50083754.html>
3. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0098-05#Text>
4. Практика МСФЗ, № 2/2021, С. 54-58.

УДК 657:004

Малюга Н.М.,
д.е.н., професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Поліський національний університету
Шкуліпа Л.В.,
к.е.н, доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ВАЖЛИВІСТЬ XBRL У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Технологічний стандарт XBRL дозволяє покращити якість та своєчасність фінансової звітності, але його застосування ускладнене не завжди достатньою обізнаністю працівників бухгалтерії, керівників різних ланок управління, а також виробників програмного забезпечення про МСФЗ та структуру функціонування таксономії XBRL на практиці.

Професія бухгалтера є особливо сприйнятливою до розвитку новітніх технологій та інновацій в бізнесі, а також впливу світових трендів збирання, обробки й аналізу інформації. XBRL пробудив нові ключові компоненти у бухгалтерській професії, які є важливими інструментами реформування фінансового звітування на глобальному рівні. Справжній престиж нашої

професії визначається не формальними правами, а об'єктивними потребами суспільства [1, с. 58], а серед найважливіших сучасних потреб суспільства є цифрова грамотність [2, с. 184].

Науковцями виявлена й обґрунтована така закономірність – від того, що сьогодні буде закладено в освіту економічних фахівців, те завтра буде реалізовано у державній економічній політиці, а відтак матиме вплив на все суспільство [2, с. 185]. А як показують сучасні вітчизняні дослідження, суб'єкти господарювання здебільшого спрямовують кошти на постійне підвищення кваліфікації працівників у приватних освітніх центрах, що «...відбувається на фоні тверджень про занепад системи вищої освіти» [3]. У зв'язку із цим для залучення та утримання студентів у закладах вищої освіти нагальними стають питання удосконалення підготовки фахівців обліково-економічних спеціальностей та необхідність розробки новітньої навчальної літератури, орієнтованої на провідну практику застосування цифрових технологій, для всіх етапів існування бухгалтерської професії.

Враховуючи вимоги українського законодавства подавати фінансову звітність МСФЗ-зобов'язаним підприємствам у форматі XBRL з 1 січня 2020 р. [4], заклади вищої освіти вже мають забезпечувати студентів обліково-економічних спеціальностей фаховими компетентностями щодо використання технологічного стандарту XBRL при формуванні звітності.

Проте, на сучасному етапі викладання облікових дисциплін існує декілька перешкод для впровадження у навчальний процес нової технології, а саме: не всі викладачі добре розуміють XBRL, оскільки це відносно нова тема для більшості; не всі зацікавлені розширити власні знання з XBRL; відсутність відповідної вітчизняної літератури, яка містить детальні роз'яснення щодо впровадження XBRL на основі Таксономії UA МСФЗ XBRL; наявність припущень, що знання XBRL все ще не набули актуальності – що в перспективі є темами для подальших досліджень і розвитку «технологічного» бухгалтерського обліку та аудиту.

Пропонується до розгляду така методика викладання XBRL для закладів вищої освіти, яка спрямована на побудову нових технологічних знань про XBRL у студентів обліково-економічних спеціальностей та закріплення нових навичок для аналізу тегованих даних та фінансових звітів. Для цього рекомендованою є інтеграція тем, пов'язаних із XBRL, у облікові дисципліни (окремі компоненти) в межах існуючих освітньо-професійних програм (табл. 1).

Так, на початку навчання вважаємо доцільним включити до дисципліни «Програмування» (або «Інформатика») вступне ознайомлення студентів із мовою XML, яка є стандартним засобом передачі інформації між підприємствами за допомогою інтернет-мережі, та її зв'язок із XBRL. Відповідно подача навчального матеріалу з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» про загальні переваги та обмеження XBRL буде зрозумілою для студентів у поєднанні з отриманими знаннями з програмування.

Навчальні дисципліни, які рекомендується доповнити тематикою XBRL*

Навчальні дисципліни	Теми, що пропонуються
Програмування (або Інформатика)	1. Знання XML та її зв'язок із XBRL.
Бухгалтерський облік (загальна теорія)	1. Переваги та обмеження XBRL в обліку.
Інформаційні системи і технології в обліку, аудиті та оподаткуванні	1. Поточний статус XBRL та його термінологія. 2. Специфікація XBRL. 3. Впровадження XBRL у корпоративну програму / ERP-систему.
Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні	1. Основні компоненти у постачанні XBRL-рішень (дизайн таксономії та її документів). 2. Особливості читання XBRL Таксономії та її документів для GAAP США та МСФЗ. Види таксономій. 3. Використання програм для Таксономії МСФЗ.
Консолідована фінансова звітність	1. Переваги та особливості XBRL для процесів консолідації звітів.

*Наводяться дисципліни, передбачені ОПП у Національній академії статистики, обліку та аудиту, та пропозиції щодо їх доповнення тематикою XBRL

При подальшому навчанні інтеграція в дисципліну «Інформаційні системи і технології в обліку, аудиті та оподаткуванні» загальних термінів та концепцій XBRL, акцент студентів на ролі користувачів забезпечить основу розуміння технологічного стандарту в роботі бухгалтера. Пояснення специфікації XBRL на цьому етапі також є важливим, оскільки це вводить у курс уявлення про технічний документ, який гарантує, що розробники таксономії та програмного забезпечення можуть створювати рішення щодо звітування.

Під час вивчення дисципліни «Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні» студенти ознайомлюються зі змістом та структурою таксономії на основі XBRL, наприклад, «Altova XML spy», «Fujitsu Taxonomy Editor», або будь-якого іншого програмного забезпечення, в тому числі, українського виробника. На цьому етапі студенти навчаються створювати XBRL-таксономії та примірники її документів на основі демо-версії однієї із обраних програм.

На завершальних етапах навчання для поглиблення знань студентів про XBRL рекомендується дисципліна «Інноваційні технології в бухгалтерському обліку» (дисципліна передбачена ОПП другого магістерського рівня за спеціальністю 071 у Поліському національному університеті), яка охоплює такі питання, як впровадження XBRL в Україні, нові програмні забезпечення, їхні

поєднання з МСФЗ та НП(С)БО, особливості обліку хмарних обчислень, криптовалюти, комп'ютерний аудит, а також такі світові тренди розвитку бухгалтерського обліку за 2020-2021 рр. [5], як Blockchain, BigData, DataAnalytics, хмарні технології, штучний інтелект.

Запропонована методика викладання XBRL, спрямована на побудову нових технологічних знань про XBRL у студентів обліково-економічних спеціальностей та створення нових навичок для аналізу тегованих даних, забезпечить достатнім рівнем знань нинішніх випускників, які зможуть оцінити наслідки інноваційних технологій для сучасного національного та міжнародного звітування.

Література

1. Малюга Н.М., Пархоменко, В.М. Бухгалтерський облік (загальна теорія): конспект лекцій в схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. 66 с.

2. Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку: зб. Матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-й річниці створення кафедри аудиту; 10 грудня 2020 р. Київ, КНЕУ, 2020. 587 с.

3. Шкуліпа Л.В. Розвиток бухгалтерського обліку у вимірі міжнародних стандартів фінансової звітності та інноваційних технологій: методологія та практика: монографія. Ніжин: ТПК «Орхідея», 2020. 616 с. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3797610>

4. Maluga, N., Shkulipa, L. The Financial Reporting Taxonomy: Ukrainian Realities and International Experience. Economic and Business Administration Development: Scientific Currents and Solutions: I International Scientific-practical Conference. Kiev: NAU, 2020. pp. 232-235 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3724614>

5. Accounting Trends for 2020/2021: New Forecasts & What Lies Beyond? URL: <https://financesonline.com/accounting-trends/>

УДК 657.1

Марчук У.О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Павловська Х.Ю.,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГОЛОВНОГО БУХГАЛТЕРА В ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ

У зв'язку з постійними змінами податкового та бухгалтерського законодавства, існує велика ймовірність помилок, які може допустити головний бухгалтер. Законодавством встановлена відповідальність головного бухгалтера